

Zitting 1982–1983

16 740

Aanpassing van de Auteurswet 1912 aan de Akte van Parijs van de Berner Conventie

Nr. 7

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 17 mei 1983

ALGEMEEN

Wij hebben met voldoening vastgesteld dat verschillende partijen uitdrukkelijk hun instemming met het thans voorliggende wetsontwerp betuigden.

Enkele partijen stelden vragen over de lange tijd die de voorbereiding van het wetsontwerp gekost heeft. De leden van de fractie van het C.D.A. verzochten om een nadere toelichting met globale tijdstippen op het verloop van het tot stand komen van het wetsontwerp. Het advies van de Adviescommissie voor het Auteursrecht d.d. 30 juni 1975 is in februari 1976 in druk verschenen en in diezelfde maand voor commentaar rondgezonden aan organisaties van belanghebbenden. In februari 1977 is, daar toen nog slechts van de helft van de aangeschrevenen een reactie ontvangen was, gerappelleerd. De laatste commentaren zijn in mei 1977 ontvangen¹. Tot het voorjaar van 1979 is gewerkt aan de voorbereiding van nieuwe concepten voor dit wetsontwerp en de bijbehorende memorie van toelichting en zijn concepten voor de goedkeuringswet en de bijbehorende memorie opgesteld, waarvoor geen voorbereidend werk in de Adviescommissie voor het Auteursrecht was verricht. Zoals in de memorie van toelichting is vermeld, zijn de nieuwe concepten betreffende de aanpassingswet weer in de Adviescommissie voor het Auteursrecht besproken; deze Commissie wijdde in september 1980 de laatste vergadering aan dit onderwerp. De leden van de fractie van de P.v.d.A. merkten in verband met de gevolgde procedure van overleg op dat belanghebbenden ook in de parlementaire procedure van behandeling gehoord kunnen worden. Dit is uiteraard juist, maar het is efficiënter als het noodzakelijke overleg al plaatsvindt vóór de indiening van een ontwerp; bovendien wordt de totale tijd die gemoeid is met de totstandkoming van de wet niet bekort door het horen van belanghebbenden in de loop van de parlementaire behandeling te laten plaatsvinden. De leden van de fractie van D'66 tenslotte vroegen welke spoed de Regering nu verder bij de parlementaire behandeling zal betrachten terwijl de leden van de P.v.d.A. de hoop op een snelle afhandeling uitspraken. Wij zullen gaarne thans zoveel mogelijk spoed betrachten. De afhandeling van het ontwerp hangt echter niet alleen van de snelheid van de Regering af, maar ook van die van het parlement. Wij mogen erop wijzen dat de Tweede Kamer bijna 1½ jaar over het uitbrengen van het voorlopig verslag gedaan heeft. In dit verband stellen wij de toezegging van de leden van de fractie van de P.v.d.A. om zich voor een snelle afwikkeling in te spannen op prijs.

¹ Ter inzage gelegd op de bibliotheek.

Verschillende partijen stelden vragen betreffende onderwerpen die losstaan van dit wetsontwerp als zodanig. Zo stelden de leden van de V.V.D.-fractie de kabeltelevisie aan de orde.

Deze leden vroegen allereerst, na een bespreking van de arresten van de Hoge Raad van 30 oktober 1981, de conclusies van de advocaat-generaal Franx in de zaken waarover de Hoge Raad arrest gewezen heeft en de in 1972 bij de wijziging van de Auteurswet 1912 gevoerde debatten en gewisselde schriftelijke stukken, of de Regering op de voet van de conclusie van de advocaat-generaal en de voornoemde arresten onderschrijft dat toestemming van de auteursrechthebbenden nodig is voor de doorgifte per kabel van een radio- of televisieuitzending, dit in afwijking van het standpunt dat in 1972 door de toenmalige Minister van Justitie ingenomen was. De arresten van de Hoge Raad vormen thans het recht op dit stuk, waaraan ook de wetgever gebonden is. Na de interpretatie door de Hoge Raad van artikel 11bis van de Berner Conventie staat het de wetgever niet meer vrij dianaangaande een ander standpunt in te nemen. Wel moet in het oog gehouden worden dat de arresten van de Hoge Raad nog geen einduitspraken waren. Beide zaken waren immers naar het Gerechtshof te Amsterdam verwezen. Het Hof heeft op 27 januari van dit jaar arrest gewezen. Van deze uitspraken is opnieuw beroep in cassatie ingesteld.

Deze leden vroegen verder welk standpunt de Regering inneemt met betrekking tot de doorgifte van binnenlandse programma's en of de Minister van Justitie de inhoud onderschrijft van het schrijven van de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk aan het bestuur van de Nederlandse Omroep Stichting van 3 december 1981. Het standpunt van de Regering met betrekking tot de doorgifte van de binnenlandse programma's is te vinden in het genoemde schrijven, dat, zoals uit de aanhef blijkt, na overleg en in overeenstemming met de Minister van Justitie en de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, is uitgegaan. Het houdt, kort samengevat, het volgende in. Ten gevolge van de jurisprudentie van de Hoge Raad moeten de uitzending van een programma en de doorgifte ervan via een collectieve antenne-inrichting beschouwd worden als twee afzonderlijke openbaarstellingen in de zin van de Auteurswet. Dit betekent onder meer dat auteursrechthebbenden de machtiginghouders/exploitanten kunnen gaan aanspreken voor de betaling van auteursrechtelijke vergoedingen over de door hen doorgegeven programma's en dat bij het ontbreken van overeenstemming over de hoogte van die vergoedingen, de verspreiding van bepaalde programma's geen doorgang zal kunnen vinden. Zo'n situatie zou, indien enigszins mogelijk, voorkomen moeten worden. Voorts is in het tot dusver gevoerde beleid steeds aangenomen dat de uitzending van een programma en de doorgifte ervan via een collectieve antenne-inrichting in een nauw feitelijk verband staan, dat onder meer uitkomt in de algemene wenselijkheid dat door de collectieve antenne-inrichtingen de programma's uit Hilversum onverkort worden doorgegeven en in het feit dat het voor de hoogte van de omroepbijdrage geen verschil maakt of de bijdrageplichtigen de Nederlandse programma's rechtstreeks dan wel door tussenkomst van een collectieve antenne-inrichting ontvangen. Bij het bepalen van de vergoedingen die de omroeporganisaties in hun contracten met de auteursrechthebbenden zijn overeengekomen, is steeds ervan uitgegaan dat de uitzendingen zouden worden ontvangen door alle Nederlanders die in het bezit zijn van een ontvangtoestel, ongeacht of zij gebruik maken van een individuele antenne of zijn aangesloten op een collectieve antenne-inrichting. Daarom is het juist en doelmatig als de omroep de nodige auteursrechtelijke overeenkomsten blijft afsluiten, waarbij de thans nodig geworden splitsing tussen de vergoeding voor de uitzending en de vergoeding voor de doorgifte in principe niet behoort te impliceren dat de totale vergoeding hoger wordt dan de in de lopende overeenkomsten gebruikelijke. Hoewel het mogelijk is de doorgifte van Nederlandse omroepprogramma's door middel van een dwanglicentie te verzekeren, heeft een regeling langs contractuele weg

sterk de voorkeur; de niet onaanzienlijke juridische en vooral ook financiële onzekerheden geven tot de uiterste terughouding bij de toepassing van dit middel aanleiding. De wel geopperde publiekrechtelijke reconstructie van de omroep en de bij de doorgifte van Nederlandse programma's betrokken rechtspersonen tot één «organisme» in de zin van het auteursrecht biedt nog grotere ongewissheden. In een brief van 21 maart 1983, gericht aan de directeur van het Bureau voor Muziekauteursrecht, het bestuur van de Vereniging van exploitanten van Centrale Antenne Inrichtingen en het bestuur van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft de Minister van Justitie mede namens zijn ambtgenoot van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur meegedeeld dat de beleidsopvatting zoals die in de bovengenoemde brief verwoord is onverkort gehandhaafd wordt.

Vervolgens vroegen deze leden wat de reactie van de NOS is geweest op de brief van 3 december 1981. De Raad van Beheer van de NOS heeft zich bij brief van 13 april 1982 tot de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk gericht; het Bestuur van de NOS heeft in zijn vergadering van 14 mei 1982 met het in die brief neergelegde standpunt ingestemd; dit standpunt houdt, kort samengevat, het volgende in.

Bij de vaststelling van de hoogte van de vergoeding die de omroep aan de auteursrechthebbenden betaalt voor het verwerven van de toestemming voor de verspreiding van de binnenlandse programma's is de omroep er altijd van uitgegaan dat elke betaler van de omroepbijdrage in beginsel die programma's zou kunnen ontvangen. Er zijn verschillende mogelijkheden om te voorkomen dat de openbaarmaking via de kabel van bepaalde binnenlandse programma's door een verbod van een van de auteursrechthebbenden zal worden getroffen. Eén daarvan is de «éénorganisme-constructie». Een andere mogelijkheid is de uitvaardiging van een dwanglicentie. De Minister staat blijkbaar een contractuele regeling voor ogen. Hoewel de omroep blijft aandringen op een andere, meer structurele oplossing, zal hij streven naar het bereiken van een contractuele oplossing. Hierbij dient overigens bedacht te worden dat door het arrest van de Hoge Raad niet zozeer de hoogte van het aan de auteursrechthebbenden te betalen bedrag in het geding is als wel de verdeling van de betalingsverplichting, daar tengevolge van het arrest die betalingsverplichting nu deels op de draadomroepinrichting gelegd is. De NOS is in overleg getreden met de Vereniging van Centrale Antenne Inrichtingen, de Vecai, ten einde tot een oplossing te komen van de auteursrechtelijke implicaties van de arresten van de Hoge Raad.

Deze leden vroegen ook of de Minister van Justitie bereid is te verklaren dat er niet naar moet worden gestreefd de omroep c.q. omroepen, en de organisaties van kabeltelevisie samen te voegen tot één organisme in de zin van het auteursrecht op grond van praktische bezwaren. Niet alleen de eerste ondergetekende, maar ook de tweede, wie deze vraag evenzeer aangaat, hebben de indruk dat een dergelijke constructie zowel om juridische als om praktische redenen niet nagestreefd moet worden.

Deze leden vroegen verder of de Minister van Justitie de mening deelt dat een voor alle betrokkenen aanvaardbare regeling slechts tot stand kan komen langs de weg van collectieve onderhandelingen en contracten. Een contractuele regeling zal inderdaad niet door middel van individuele contracten, maar slechts via collectieve onderhandelingen en contracten tot stand kunnen komen. Indien een contractuele oplossing bereikt wordt, ligt een vorm van collectieve exploitatie van de rechten van de betrokkenen in de rede, dit naar aanleiding van een andere vraag van deze leden.

Deze leden vroegen ook of de Minister van Justitie ervan kennis genomen heeft dat BUMA bereid is om onderhandelingen met de kabelexploitanten aan te vangen en of de Minister bereid is dit aanbod te ondersteunen. Het is ons bekend dat onder leiding van BUMA besprekingen gaande zijn tussen de kabelexploitanten en rechthebbenden met betrekking tot Nederlandse, Belgische, Duitse en Engelse programma's. Deze zijn echter in een impasse geraakt. In de bovengenoemde brief van 21 maart 1983 wordt

over dit onderwerp het volgende gesteld. Na het wijzen van de arresten van de Hoge Raad heeft de overheid steeds het standpunt ingenomen dat een tussen partijen te treffen contractuele regeling de voorkeur verdient en daarom ook tot nu toe een afwachtende houding aangenomen met betrekking tot de tussen partijen te treffen contractuele regeling. Nu is echter toch wel geruime tijd verstreken zonder dat van een bevredigend resultaat gebleken is. Zowel van de zijde van de bij deze onderhandelingen betrokken partijen als bij de overheid is de behoefte gebleken dat, als op korte termijn partijen niet zelf uit de zich thans voordoende impasse kunnen komen, de overheid een meer actieve en thans ook stimulerende rol op zich zal nemen, waarbij in het bijzonder gedacht wordt aan het arrangeren van een tripartite overleg tussen de overheid en de betrokken partijen. Als premisse dient hierbij echter te gelden dat voor de doorgifte via een centrale antenne-inrichting van binnenlandse programma's niet méér hoeft te worden betaald dan thans het geval is en het feit dat van de zijde van de thans bij de onderhandelingen betrokken partijen duidelijk omschreven voorstellen aanwezig zijn.

Deze leden vroegen vervolgens, na een aantal stellingen uitgesproken te hebben, of de Minister van Justitie kan onderschrijven dat BUMA en de kabelexploitanten voor het muziekauteursrecht een en ander contractueel dienen te regelen. Voor het muziekauteursrecht is BUMA, dat ook de buitenlandse rechthebbenden kan vertegenwoordigen, de aangewezen contractspartner voor de kabelexploitanten.

Voorts vroegen deze leden hoe een regeling voor de overige, niet georganiseerde auteursrechthebbenden tot stand moet komen. Wij gaan ervan uit dat de belangrijkste groepen auteursrechthebbenden zich wel in collectieve organisaties zullen verenigen. Voor de filmrechten is bij voorbeeld intussen een internationale organisatie, genaamd Agicoa, gevormd. Maar er zullen uiteraard altijd rechthebbenden overblijven die niet georganiseerd zijn. Wij zouden ten aanzien van de daardoor rijzende problemen, in afwachting van het resultaat van de onderhandelingen tussen de betrokken partijen, bij voorbeeld de vraag in beschouwing moeten nemen of voor die werken waarvoor geen collectieve contracten afgesloten kunnen worden, een dwanglicentie zou moeten worden gegeven.

Deze leden vroegen voorts of de Minister van Justitie van oordeel is dat een dwanglicentie moet worden afgewezen en wel om de redenen die vermeld zijn in de meer aangehaalde brief van de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk onder punt 5, namelijk dat de niet onaanzienlijke juridische en vooral ook financiële onzekerheden aan een dwanglicentie verbonden aanleiding geven tot een uiterste terughoudendheid bij de toepassing ervan. De meergenoemde brief van 21 maart zegt hierover dat een andere benaderingswijze dan de contractuele oplossing, met name het uiterste middel van de dwanglicentie, het nadeel heeft dat de in artikel 17a van de Auteurswet 1912 genoemde billijke vergoeding bij gebreke van overeenstemming tussen partijen door de rechter moet worden vastgesteld, die in dat geval voor een bijna onmogelijke opgave wordt gesteld. Bij de toepassing van de dwanglicentie dient inderdaad grote terughoudendheid betracht te worden. Geheel afgewezen kan het middel echter niet worden. Als een contractuele regeling onmogelijk mocht blijken, zal toch de dwanglicentie een uitweg moeten bieden. In dat verband kan meegedeeld worden dat een wijziging van artikel 17a in voorbereiding is waarbij een ander orgaan dan de rechter aangewezen zal worden voor de vaststelling van de in het artikel bedoelde vergoeding.

Deze leden vroegen voorts of de Minister van Justitie een overzicht kan geven van hetgeen in de omliggende landen, althans in de EEG-landen, geregeld is ten aanzien van kopieerapparatuur, videoapparatuur, cassette-recorders en cassettebanden. Wij nemen aan dat deze leden bij «kopieerapparatuur» het oog hebben op fotokopieerapparatuur en dat zij doelen op regelingen betreffende het zogenaamde reprorecht, zoals dat bij ons geregeld is in de artikelen 16b en 17 van de Auteurswet 1912 en de algemene

maatregel van bestuur ter uitvoering van artikel 16b. Het reprorecht is nog steeds in geen van de andere EEG-landen wettelijk geregeld. Wel zijn in de Duitse Bondsrepubliek voorstellen tot wijziging van de auteurswet aanhangig, waarin een vergoedingsverplichting voor fotokopiëren in het leven geroepen wordt en wel in de vorm van een aanspraak geldend te maken door middel van een incasso-organisatie, tegen de «Betreiber» van de fotokopieerapparatuur. Wij nemen voorts aan dat de vraag van deze leden over videoapparatuur, cassetterecorders en cassettebanden regelingen in verband met het «thuis kopiëren» van televisieprogramma's, grammofoonplaten, enz. op het oog heeft. Van de andere EEG-landen heeft tot dusver alleen de Duitse Bondsrepubliek een regeling; deze geeft de rechthebbenden een aanspraak, eveneens geldend te maken door middel van een incasso-organisatie, tegen de fabrikant of de importeur van de apparatuur. Tot de hierboven genoemde wijzigingsvoorstellen behoort ook een voorstel om bovendien een aanspraak te geven tegen de fabrikant of de importeur van de lege banden. Oostenrijk heeft onlangs een regeling in de laatstbedoelde zin ingevoerd.

De leden van de fractie van D'66 somden een groot aantal onderwerpen op die naar hun mening dringend om een wettelijke oplossing vroegen; zij spraken de vrees uit dat de totstandbrenging van de naar hun mening noodzakelijke wettelijke regelingen, gezien de lange tijd van voorbereiding van het onderhavige wetsontwerp, onvergelijklijk meer tijd in beslag zou nemen. Deze leden lijken ervan uit te gaan dat alle onderwerpen die zich in het auteursrecht voordoen in wettelijke regelingen vertaald dienen te worden en wel onmiddellijk. Dit uitgangspunt is onjuist. Het is niet altijd gezegd dat onderwerpen om wetswijziging of een nieuwe wettelijke regeling vragen, ook al heeft het wetgevend apparaat intussen wel bemoeienis met die onderwerpen. Zo'n onderwerp is bij voorbeeld de doorgifte van programma's via kabeltelevisie, waarop hierboven ingegaan werd. Het staat nog te bezien of dit onderwerp tot een wijziging van de Auteurswet 1912 zal noodzaken. Soms ook kunnen onderwerpen vooralsnog heel wel in het kader van de bestaande wetgeving opgelost worden – een voorbeeld daarvan is de opname van werken in computerdatabanken. Over sommige van de genoemde onderwerpen – bij voorbeeld het leenrecht – kon nog geen definitief standpunt worden bepaald, zodat de noodzaak en de mogelijkheid tot, laat staan de dringendheid van, een wettelijke regeling allerminst vaststaat. Sommige van de door deze leden genoemde onderwerpen vragen echter inderdaad, sommige meer, sommige minder dringend, om een wettelijke regeling. Momenteel zijn bij het Departement van Justitie in voorbereiding een wijziging van de regeling inzake het fotokopiëren van auteursrechtelijk beschermde werken, een regeling betreffende de bescherming van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen en een regeling inzake het privé-kopiëren van beeld- en geluid dragers. De eerste ondergetekende is van mening dat het zowel in verband met de overzichtelijkheid van de auteursrechtwetgeving als in verband met de belasting van het wetgevende apparaat ongewenst is teveel wetswijzigingen tegelijkertijd te entameren. Voor een veranderde prioriteitstelling ten aanzien van zijn wetgevend programma ziet de eerste ondergetekende vooralsnog geen reden. Het ontgaat de Regering geenszins dat het auteursrecht, dat overigens niet synoniem is met mediarecht, een cruciale rol speelt. Anders dan deze leden is de Regering echter niet van mening dat elk van de door deze leden opgesomde onderwerpen dringend om een wettelijke oplossing vraagt, terwijl voorts op het terrein van de wetgeving in het algemeen sommige andere gebieden even cruciaal zijn als het auteursrecht.

De leden van de S.G.P.-fractie tenslotte vroegen of het geen aanbeveling zou verdienen bij gelegenheid van deze wetswijziging een aantal andere onderwerpen te regelen, waarbij zij dachten aan het auteursrecht van advertenties, het leenrecht van boeken, grammofoonplaten e.d. en het gebruik van video-apparatuur en cassettebanden. Het is niet goed mogelijk

bij de onderhavige wetwijziging alsnog andere onderwerpen die met geheel eigensoortige problemen verband houden te betrekken; de nieuwe voorstellen zouden immers opnieuw aan de Raad van State voor advies voorgelegd moeten worden. Zoals wij hierboven in ons antwoord aan de leden van de fractie van D'66 meegedeeld hebben, is echter een regeling betreffende het privé-kopiëren van beeld- en geluid dragers in voorbereiding. Over een regeling van het leenrecht binnen het auteursrecht is de gedach-
tenvorming nog niet voltooid, nog daargelaten de vraag of de definitieve oplossing in het kader van het auteursrecht dient te worden gezocht. Dit onderwerp is dan ook nog niet rijp voor een wettelijke regeling. Wat deze leden met het auteursrecht van advertenties bedoelden, was ons niet duidelijk. Deze leden vroegen tenslotte of wij andere nieuwe onderwerpen dan de positie van de uitvoerende kunstenaar in gedachten hebben die wettelijk geregeld zullen worden. Zoals uit het bovenstaande al blijkt, zijn voor een aantal onderwerpen al nieuwe regelingen in voorbereiding.

De vraag van de leden van de fractie van D'66 of de Nederlandse wettelijke beschermingstermijn ten aanzien van werken van toegepaste kunst volledig aan artikel 7, vierde lid, van de Akte van Parijs van de Berner Conventie voldoet, wordt in de memorie van antwoord betreffende wetsontwerp 16 739 beantwoord.

De leden van de C.D.A.-fractie zouden graag nader kennisnemen van de reacties die van de zijde van belanghebbenden binnengekomen zijn op het advies van de Adviescommissie voor het Auteursrecht. Deze reacties zijn intussen ter inzage neergelegd bij de griffie van de Tweede Kamer van de Staten-Generaal. Zoals deze leden kunnen vaststellen, zijn de meeste reacties van enige omvang ten aanzien van sommige delen van het advies positief en ten aanzien van andere delen negatief.

De vragen van deze leden betreffende het filmrecht worden hieronder bij artikel I, onder H, beantwoord.

ARTIKELEN

Artikel I, onder A

Artikel 10, eerste lid, onder 9°

De leden van de fracties van het C.D.A, de V.V.D. en de S.G.P. waren van mening dat, nu voor filmwerken een afzonderlijke regeling ontworpen is, het uit wetsystematisch oogpunt duidelijker is als in artikel 10, eerste lid, fotografische werken en filmwerken afzonderlijk genoemd worden. Bij Nota van Wijzigingen wordt een wijziging in deze zin van artikel 10, eerste lid voorgesteld.

Artikel I, onder B

Artikel 15

De leden van de fractie van het C.D.A. vroegen een nadere toelichting waarom de door de Conventie toegelaten verruiming tot de niet-schrijvende pers overgenomen is, terwijl, aldus deze leden, de Conventie niet tot deze verruiming dwingt, daar de Conventie de nationale wetgever de vrijheid geeft dit onderwerp te regelen. Wij betwijfelen of de Conventie de wetgever, als hij besluit een bepaling over het overnemen door de pers in zijn wetgeving op te nemen, de vrijheid laat om slechts gedeeltelijk bij de Conventie aan te sluiten. Maar zelfs als dat wel het geval zou zijn, is er naar onze mening geen reden om voor de schrijvende pers een ander regime te laten gelden dan voor de niet-schrijvende pers. Daarom is de verruiming van de Conventie ook in onze wetgeving overgenomen.

Deze leden en de leden van de S.G.P.-fractie vroegen of dankzij de nieuwe bepaling elk filmwerk met nieuwswaarde of met een actuele economische, politieke of godsdienstige betekenis overgenomen mag worden, terwijl de leden van de fractie van de V.V.D. stelden dat praktisch alle filmwerken onder deze bepaling gebracht kunnen worden. De bepaling geeft de niet-schrijvende pers de bevoegdheid om werken van dezelfde aard als nieuwsberichten, gemengde berichten of artikelen over actuele economische, politieke of godsdienstige onderwerpen over te nemen. Hierbij moet vooral gedacht worden aan het overnemen van delen uit het jaarnaal of aktualiteitenprogramma's. Voor bij voorbeeld documentaires geldt de regeling niet, evenmin voor speelfilms. Overigens kan de overnamebevoegdheid steeds uitgesloten worden door het maken van een voorbehoud.

Onjuist lijkt ons de stelling van de leden van de V.V.D.-fractie dat een filmwerk als waarvan hier sprake is een ander karakter heeft dan een vergelijkbaar schriftelijk werk, omdat het filmwerk voor de auteur zijn economische waarde houdt. Dit kan bij schriftelijk werk evenzeer het geval zijn.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen zich verder af of de Nederlandse film- en televisiemaker niet in een slechte concurrentiepositie komt te verkeren en of de pluriformiteit van met name Nederlandse film- en televisieproducten ten behoeve van aktualiteitenrubrieken niet in gevaar komt door de voorgestelde regeling. De leden van de V.V.D.-fractie stelden dat de nieuwe bepaling ertoe zou kunnen leiden dat het NOS-jaarboek en ook andere actualiteitenprogramma's een programma voor niets van buitenlandse televisiestations zouden kunnen overnemen. De nieuwe bepaling geeft niet de bevoegdheid een heel programma over te nemen. Bepaald wordt dat werken van dezelfde aard als nieuwsberichten, gemengde berichten of artikelen over bepaalde onderwerpen overgenomen kunnen worden. Het overnemen van een heel programma door de omroep zou vergelijkbaar zijn met het overnemen van een heel dagblad door de schrijvende pers. In de praktijk worden, ook nu al, fragmenten overgenomen uit binnenlandse of buitenlandse programma's, zonder betaling, wel onder de mededeling aan de betrokken omroeporganisatie dat overgenomen wordt. De voorgestelde bepaling zal in die praktijk slechts deze wijziging brengen dat de mededeling achterwege zal kunnen blijven. De voorgestelde regeling zal de Nederlandse film- en televisiemaker dan ook niet in een slechte concurrentiepositie brengen en evenmin de pluriformiteit van met name Nederlandse film- en televisieproducten ten behoeve van actualiteitenrubrieken in gevaar brengen.

Voor de leden van de V.V.D.-fractie rees ook nog het probleem dat, wanneer een produkt aan een Nederlands televisiestation is verkocht, dit tot in lengte van dagen door dat station zou mogen worden gebruikt. Een produkt wordt niet aan een Nederlands televisiestation verkocht, maar aan een Nederlandse omroeporganisatie. Over de bevoegdheden van de omroeporganisatie worden contractueel afspraken gemaakt, die gewoonlijk inhouden dat de omroeporganisatie het recht heeft op uitzending en eenmaal heruitzending. Omroeporganisaties met wie niet gecontracteerd is hebben geen recht op uitzending en verkrijgen dit ook niet op grond van artikel 15.

Verschillende fracties stelden vragen over het vereiste van bronvermelding bij het overnemen van filmwerken.

De leden van de C.D.A.-fractie zagen praktische problemen in verband met de bronvermelding bij het «gemengd nieuws» in televisieuitzendingen. Deze leden hebben met deze vraag, naar wij aannemen, de jaarnaaluitzendingen op het oog. Bronvermelding zou ook hier niet onmogelijk zijn. Het jaarnaal bestaat echter ook nu al grotendeels uit onderdelen die via de Eurovisie nieuwsvoorziening, het equivalent voor de televisie van het ANP, van andere persbureaus en andere omroeporganisaties afkomstig zijn en die, krachtens overeenkomst, zonder bronvermelding vertoond kunnen worden. Er zullen zich hier dus geen speciale problemen voordoen. De

leden van de fracties van de V.V.D. en de S.G.P. vreesden praktische moeilijkheden; de leden van de V.V.D.-fractie merkten in dit verband op dat de naam van de maker van een filmwerk zelden voorkomt in de bron waarin overgenomen wordt. Wij voorzien geen moeilijkheden. Evenals dat bij het overnemen van een krante-artikel gebeurt, kan bij het overnemen van een filmwerk, bij voorbeeld vóórdat het eigenlijke werk vertoond wordt of erna, meegedeeld worden dat het desbetreffende werk overgenomen is en waaruit. Als de naam van de maker inderdaad niet in de bron zou voorkomen, vervalt het vereiste van de naamsvermelding krachtens het bepaalde in het artikel. Een en ander is niet anders voor het overnemen door de niet-schrijvende pers.

De leden van de fracties van de V.V.D. en de S.G.P. voorzagen al evenzeer praktische moeilijkheden bij het voorbehouden van het auteursrecht bij een filmwerk. De leden van de V.V.D.-fractie merkten nog op dat men dit niet bij elk beeld van de film kan afdrucken. Dat laatste is ook niet vereist. Het voorbehoud kan gemaakt worden door ergens in het filmwerk mededeling daarvan te doen.

De leden van de S.G.P.-fractie vroegen nog of wij geen grond aanwezig achtten om op overtreding van artikel 15 een aparte sanctie te stellen. Wij zien hiervoor geen reden. De gewone sancties die de Auteurswet 1912 geeft achten wij voldoende.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of, als de voorgestelde tekst van artikel 15 gehandhaafd wordt, er nog behoefte bestaat aan de dwanglicentie als omschreven in artikel 17a. Artikel 17a is aanzienlijk ruimer en betreft de openbaarmaking, niet van bepaalde soorten werken, maar van werken in het algemeen, door een radio- of televisieuitzending, terwijl de maker niet de mogelijkheid heeft zijn toestemming te onthouden. Artikel 17a, waaraan overigens niet bij algemene maatregel van bestuur uitvoering gegeven is, bestrijkt dus een ander gebied.

Deze leden merkten voorts op dat ter zake van het «gebruik» als bedoeld in artikel 15 van filmwerken geen enkele vergoeding mogelijk is. Het artikel sluit de betaling van een vergoeding echter niet uit.

Wij willen ten slotte opmerken dat de regeling van artikel 15 voor de schrijvende pers al sinds lang bestaat en nooit tot problemen aanleiding heeft gegeven. De leden van de verschillende fracties gaan er naar onze mening ten onrechte vanuit dat de niet-schrijvende pers een volkomen andere positie inneemt dan de schrijvende pers. Naar onze mening is er echter geen enkele reden waarom niet voor beide dezelfde regels zouden gelden.

Vergelijking met de redactie van de artikelen 15a en 16 leidde de fracties van de V.V.D. en de S.G.P. tot enkele opmerkingen van terminologische aard. In de eerste plaats merkten zij op dat in artikel 15 niet naar artikel 25 verwezen wordt, terwijl dit in de artikelen 15a en 16 wel gedaan wordt. Wij hebben er geen bezwaar tegen de artikelen in dit opzicht gelijk te trekken; bij nota van wijzigingen is artikel 15 aangepast. In de tweede plaats merkten zij op dat in de artikelen 15a en 16 de eis wordt gesteld dat er rechtmatig openbaar gemaakt moet zijn, terwijl daarvan in artikel 15 geen sprake is. De eis van een rechtmatige openbaarmaking in artikel 15a is ontleend aan artikel 10, eerste lid, van de Akte van Parijs van de Berner Conventie betreffende het citaatrecht en wordt daar gesteld omdat men het citaatrecht niet wilde laten gelden voor manuscripten of werken voor een beperkt publiek, maar alleen voor werken die tot het gehele publiek gericht zijn. In artikel 16 is de eis van een rechtmatige openbaarmaking ook gesteld omdat dit artikel eveneens over citeren handelt en een discrepantie onjuist zou zijn. Artikel 15 echter gaat over een ander onderwerp. Het artikel gaat ook op een ander artikel in de Conventie terug, artikel 10bis, eerste lid, waarin het vereiste niet genoemd wordt. En tenslotte kan men bij de gevallen waarin artikel 15 toepassing vindt ervan uitgaan dat er altijd sprake is van werken die al «rechtmatig openbaar zijn gemaakt». Om deze redenen is het vereiste niet in artikel 15 opgenomen. Gezien het boven-

staande is er geen reden, waarom het ontbreken van het vereiste in artikel 15 tot een a contrario-redenering zou leiden, dit in antwoord op een vraag van de leden van de S.G.P.-fractie. Tenslotte vroegen de leden van de S.G.P.-fractie of het laatste lid van artikel 15, dat begint met de woorden «de bepalingen van dit artikel» in overeenstemming gebracht kan worden met het voorlaatste lid van artikel 15a en van artikel 16, die met de woorden «deze bepaling» aanvangen. Deze verschillen zijn bij nota van wijzigingen weggenomen.

De leden van de fracties van de V.V.D. en van de S.G.P. meenden dat voorkomen moest worden dat voor educatieve tijdschriften en educatieve omroepprogramma's een beroep op artikel 15 kan worden gedaan, daar dit een discriminatie van het educatieve boek zou betekenen. Zij meenden dat dit zou moeten gebeuren door artikel 15 aan te laten vangen met de woorden «onverminderd het bepaalde in artikel 16». De vrees van deze leden is niet gegrond. Artikel 15 geldt voor de pers, thans nog alleen voor de schrijvende pers, als dit ontwerp wet wordt ook voor de niet-schrijvende pers. Voor educatieve tijdschriften en educatieve omroepprogramma's kan geen beroep gedaan worden op artikel 15: de totstandbrenging ervan is geen activiteit van de pers. Bovendien zou men, als men de woorden «onverminderd het bepaalde in artikel 16» in het begin van artikel 15 zou opnemen, juist een schakel tussen beide artikelen leggen: behalve artikel 15 zou artikel 16 van toepassing zijn, waarmee de suggestie gewekt wordt dat er, wellicht dan voor educatieve tijdschriften en educatieve omroepprogramma's, van een overlapping tussen de twee artikelen sprake zou zijn. Het verschil tussen beide artikelen komt naar onze mening bij de voorgestelde redactie het beste tot uitdrukking.

Artikel I, onder C

Artikel 15a

De leden van de fractie van de V.V.D. stelden dat aan de begrippen «naar de regels van het maatschappelijk verkeer redelijkerwijs geoorloofd» in het eerste lid onder 2° en «kort werk» in het tweede lid nadere inhoud gegeven moet worden bij algemene maatregel van bestuur, terwijl de leden van de S.G.P.-fractie vroegen of het wenselijk is een bepaling in de wet op te nemen die het mogelijk maakt nadere regels te geven bij algemene maatregel van bestuur. Uit de brieven van 22 oktober 1981 en 27 oktober 1981 die de Koninklijke Nederlandse Uitgeversbond aan de vaste Commissie voor Justitie van de Tweede Kamer gezonden heeft en waarvan de KNUB een afschrift heeft gezonden aan de Minister van Justitie en uit nadien van de KNUB verkregen informatie blijkt dat de KNUB slechts wenste dat in de wet de mogelijkheid opgenomen wordt dat bij algemene maatregelen van bestuur een nadere regeling gegeven kan worden, niet dat die nadere regeling thans tot stand gebracht wordt. De KNUB vindt het vooral belangrijk dat een dergelijke delegatiebepaling opgenomen wordt, omdat zij meent dat daarvan een stimulans uitgaat voor de betrokken partijen om tot overeenstemming te komen, terwijl voorts, als blijkt dat geen overeenstemming te bereiken is, een nadere regeling bij algemene maatregel van bestuur onmiddellijk tot stand gebracht kan worden. Daar de leden van de V.V.D.-fractie in hun inbreng in het voorlopig verslag naar de KNUB verwijzen, gaan wij ervan uit dat het niet de bedoeling van deze leden was verder te gaan dan de KNUB. Wij hebben er geen bezwaar tegen om voor het begrip «naar de regels van het maatschappelijk verkeer redelijkerwijs geoorloofd», waarvan gebleken is dat het in de praktijk tot moeilijkheden aanleiding heeft gegeven, thans in de mogelijkheid van een nadere regeling bij algemene maatregel van bestuur te voorzien. Anders is dat voor het begrip «kort werk» in het tweede lid. Het tweede lid is nieuw voor onze Auteurswet. Daarom en omdat wij zelf geen problemen verwachten, menen wij dat het prematuur zou zijn nu al de bepaling op te nemen dat een nadere regeling bij algemene maatregel van bestuur kan volgen.

De leden van de fractie van de V.V.D. en van de S.G.P. vroegen zich af of het opnemen van verveelvoudigingen van werken van beeldende kunst uitdrukkelijk moet worden genoemd dan wel begrepen is onder het voorgestelde artikel. Het woord «citeren» wordt in de nieuwe tekst niet meer alleen in verband met geschriften of muziekwerken gebruikt, maar in een ruimere betekenis. Het omvat thans het citeren uit alle werken. Dit woordgebruik sluit aan bij de betekenis die het woord in de praktijk gekregen heeft en levert een doorzichtiger redactie van het artikel op. Over de wijze waarop het citeren uit onder meer een werk van beeldende kunst plaatsvindt, bevat het tweede lid een nader voorschrift. De woorden «opnemen van verveelvoudigingen van reeds eerder openbaar gemaakte werken van beeldende kunst» konden in deze opzet vervallen.

Met betrekking tot het citeren uit filmwerken merkten de leden van de V.V.D.-fractie op dat het nadelige gevolgen kan hebben indien onjuiste stukken uit een film geknipt en geprojecteerd worden, om welke reden deze leden voorstelden het citeren uit filmwerken te verbieden in het eerste jaar na de openbaarmaking van de film. Het probleem dat deze leden signaleerden kan zich evenzeer bij andere werken voordoen. Recensies, met of zonder citaten, van welk werk dan ook, kunnen vernietigend zijn en kunnen mogelijk hun gevolgen voor de exploitatie van het werk hebben. Het citaatrecht om die reden een jaar opschorten lijkt ons onjuist; bovendien biedt dit geen oplossing, daar het recenseren niet verboden kan worden.

De leden van de fractie van D'66 vroegen een nadere verklaring van de zin in de memorie van toelichting dat het voorschrift betreffende het citaatrecht zonder de beperking dat het citeren geschiedt in een aankondiging, beoordeling, polemieek of wetenschappelijke verhandeling te ver zou gaan. Zonder deze beperking zou een algemeen citaatrecht gelden, waardoor bij voorbeeld ook in een kunstwerk geciteerd zou kunnen worden uit een ander kunstwerk of uit andere kunstwerken. Dit zou naar onze mening te ver gaan en de positie van de auteur te zeer verzwakken. Wel worden de woorden «aankondiging, beoordeling, polemieek of wetenschappelijke verhandeling», die in het huidige artikel 16, eerste lid, onder b, slecht op geschreven werk betrekking hebben, thans ook in verband met andere werken gebruikt. Zo zal bij voorbeeld in een televisiereportage geciteerd kunnen worden, als die reportage beschouwd kan worden als een «aankondiging, beoordeling, polemieek of wetenschappelijke verhandeling».

De leden van de S.G.P.-fractie zouden graag een nadere uiteenzetting ontvangen over de overeenkomsten en verschillen tussen knipselkranten en persoverzichten. In een persoverzicht wordt door middel van citaten uit artikelen een overzicht gegeven van de inhoud van een aantal bladen, in een knipselkrant worden artikelen in hun geheel gekopieerd weergegeven. In artikel 15a is een bepaling over de persoverzichten overgenomen om buiten twijfel te stellen dat de publicatie van een dergelijke citatenreeks goorloofd is. Knipselkranten vallen onder het regime van artikel 15. Voorzover zij verder willen gaan dan dit artikel toelaat, zullen zij zich daarvoor langs de gewone weg de toestemming van de rechthebbenden moeten verwerven.

De leden van de fracties van de V.V.D. en de S.G.P. meenden dat in het tweede lid het woordje «kan» door het woordje «mag» vervangen moet worden. Hiertegen hebben wij geen bezwaar.

De leden van de S.G.P.-fractie vroegen tenslotte onze mening over een andere alineavolgorde zoals voorgesteld door de studiegcommissie «Herziening Auteurswet 1912» van de Vereniging voor Auteursrecht. De problemen waarvoor deze Commissie zich blijkens haar rapport gesteld zag, maar die zij daarin niet nader omschreef, ontgaan ons, zodat vooralsnog het voorstel van de Commissie niet gevolgd is. Wel menen wij dat het systematisch juist is het derde en het vierde lid van plaats te doen wisselen, hetgeen bij nota van wijzigingen voorgesteld wordt.

Artikel 16

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen waarom onder a wordt gesproken van het overnemen in publicaties of geluid- of beeldopnamen die gemaakt zijn om te worden gebruikt als toelichting bij het onderwijs, terwijl artikel 10, tweede lid, van de Akte van Parijs spreekt van «werken die worden gebruikt als toelichting bij het onderricht». Deze leden waren van mening dat ook andere werken dan die welke speciaal met het oog op het onderwijs tot stand zijn gebracht, ten behoeve van het onderwijs gebruikt zouden moeten kunnen worden. De Nederlandse vertaling in het Tractatenblad van de Conventietekst is kennelijk op de Franse tekst gebaseerd. Naar onze mening is de betekenis van artikel 10, tweede lid, van de Conventie duidelijker in de Engelse, eveneens authentieke, versie, die spreekt van «the utilization ... of literary or artistic works by way of illustration in publications, broadcasts or sound or visual recordings for teaching ...». Een Frans commentaar op de Conventie (H. Desbois, e.a., Les conventions internationales du droit d'auteur et des droits voisins, Parijs 1976) spreekt van «oeuvres créées pour donner satisfaction aux besoins de l'enseignement» (p. 202). En tenslotte is de huidige Conventietekst in de plaats gekomen van een tekst die sprak van «werken bestemd voor het onderwijs». Op grond van een en ander is de thans voorliggende redactie voorgesteld.

De leden van de fractie van de V.V.D. merkten op dat niet duidelijk is wat in het eerste lid onder «publikatie» verstaan moet worden, terwijl de leden van de S.G.P.-fractie vroegen waarom in plaats van «publikaties of geluids- of beeldopnamen» niet de woorden «andere werken» zijn gebruikt. Het woordgebruik sluit aan op de Conventietekst, die van «publications ... ou ... enregistrements sonores ou visuels», «publications ... or sound or visual recordings» spreekt. Het woord «werken» zou veel te ruim zijn, de overnamebevoegdheid is beperkt. Het woord «publikaties» heeft de betekenis die het ook in het spraakgebruik heeft, namelijk de uitgaven van geschreven werk zoals boeken en tijdschriften.

De leden van de S.G.P.-fractie vroegen of in het eerste lid onder a tussen «die» en «gemaakt» en eveneens onder b tussen «dat» en «gemaakt» niet het woord «kennelijk» ingevoegd moest worden of dat dit een te grote, ongewenste beperking mee zou brengen. Invoeging van het woord «kennelijk» op deze plaatsen zou geen beperking betekenen, maar ook geen verduidelijking. Wij menen dat in de nieuwe redactie die voor deze bepaling gekozen is het woord «kennelijk» gemist kan worden.

De leden van de V.V.D.-fractie meenden dat zo mogelijk van tevoren een regeling betreffende de vergoeding getroffen zou moeten worden. Daarom wilden zij in het eerste lid onder 4° lezen: is of wordt betaald. Wij menen niet dat deze wijziging noodzakelijk is: de tekst sluit geenszins uit dat van tevoren een vergoedingsregeling getroffen wordt.

Verder merkten deze leden, evenals die van de S.G.P.-fractie, op dat in dit artikel een wettelijke licentie wordt ingevoerd voor de educatieve omroep, zonder dat van de noodzaak hiertoe gebleken is, terwijl bovendien artikel 17a al de mogelijkheid van een wettelijke licentie geeft. De voorgestelde bepaling gaat niet zover als deze leden lijken te denken, maar geeft alleen een bevoegdheid voor het opnemen van *gedeelten* van werken in schooltelevisie- of schoolradioprogramma's; voor het overige moet het materiaal dat nodig is om een programma te maken langs de normale wegen verkregen worden. De bepaling onder b is de pendant van de regeling onder a. Er is geen reden om de bevoegdheden op het gebied van het onderwijs niet gelijk te trekken voor de verschillende media. Artikel 17a bestrijkt een ander gebied. Wij verwijzen naar hetgeen over dat artikel door ons gezegd is bij artikel 15. Wat, tenslotte, de leden van de V.V.D.-fractie bedoelen met hun opmerking dat artikel 16 niet toegesneden lijkt te zijn op filmwerken, is ons niet aanstonds duidelijk.

In verband met het tweede lid stelden de leden van de fracties van de V.V.D. en van de S.G.P. voor het woordje «kan» door «mag» te vervangen, terwijl de leden van de S.G.P.-fractie dit ook voor het derde lid voorstelden. Deze veranderingen zijn bij nota van wijzigingen aangebracht.

De leden van de fractie van D'66 wezen erop dat artikel 10, tweede lid van de Akte van Parijs ook de voorwaarde kent dat het gebruik verenigbaar is met de goede gebruiken. Zij vroegen een nadere verklaring van de zinsnede in de memorie van toelichting dat de verschillende voorwaarden die het artikel al stelt zodanig zijn, dat aan een verwijzing naar de regels van het maatschappelijk verkeer moeilijk zelfstandige betekenis zou kunnen worden toegekend. Met die zinsnede werd uitgedrukt dat wij ons niet konden voorstellen welke betekenis een verwijzing naar de regels van het maatschappelijk verkeer nog zou kunnen hebben naast de voorwaarden die het artikel bij voorbeeld betreffende bron- en naamvermelding en de betaling van een vergoeding stelt. Intussen zijn wij echter tot de conclusie gekomen dat die verwijzing in sommige gevallen toch betekenis zou kunnen hebben. Wij denken bij voorbeeld aan het geval dat zeer lange gedeelten overgenomen zouden zijn of het geval dat door het opnemen in een compilatiewerk een vertekend beeld van het oeuvre van een auteur gegeven zou worden. Een nadere toetsing aan de regels van het maatschappelijk verkeer maakt het mogelijk te concluderen dat er inbreuk op het auteursrecht gemaakt is. Daarom is bij nota van wijzigingen alsnog de voorwaarde ingevoegd dat het overnemen in overeenstemming is met hetgeen naar de regels van het maatschappelijk verkeer redelijkerwijs geoorloofd is. De redactie sluit aan op die van artikel 15a, eerste lid onder 2°. In de met de artikelen 15a en 16 corresponderende bepalingen in de Berner Conventie, namelijk artikel 10, eerste lid en artikel 10, tweede lid, wordt eveneens dezelfde omschrijving gebruikt, namelijk «conforme aux bons usages», «compatible with fair practice».

De leden van de fractie van de V.V.D. en van de S.G.P. brachten naar voren dat de Berner Conventie het overnemen in bloemlezingen niet meer afzonderlijk noemt. De leden van de S.G.P.-fractie vroegen bovendien waarom hiervoor in het derde lid toch stringenter voorwaarden voor overname worden gesteld. In de opzet van artikel 10, tweede lid, van de Akte van Parijs van de Berner Conventie, is het overbodig de bloemlezingen afzonderlijk te noemen. Die bepaling is immers heel algemeen geformuleerd en betreft het gebruik van werken bij het onderwijs in het algemeen; bloemlezingen vormen een specimen van zulke werken. Wij vinden de tekst van artikel 10, tweede lid, wel erg ruim. Omdat bij een bloemlezing, die immers uitsluitend uit overgenomen werk bestaat, het overnemen grootschaliger is, is voorgesteld voor het overnemen in bloemlezingen stringenter voorwaarden te stellen. De leden van de V.V.D.-fractie wezen er verder op dat in de aanhef van dit artikellid beter gesproken kan worden van «Voor de toepassing van dit artikel» in plaats van «Waar het overnemen in een bloemlezing betreft», terwijl de leden van de S.G.P.-fractie vroegen of de voorgestelde regeling niet voor alle compilatiewerken zou moeten gelden. Deze leden vroegen eveneens of dit artikellid niet zou moeten aanvangen met de woorden «Voor de toepassing van dit artikel», waarbij zij verwezen naar het verslag van de studiegcommissie van de Vereniging voor Auteursrecht. Het is onze bedoeling dat de regeling zal gelden voor elk overnemen in compilatiewerken, ongeacht het terrein dat deze betreffen, die gemaakt zijn om te dienen als toelichting bij het onderwijs. Wel blijft het toepassingsgebied van de regeling beperkt tot het gebied waarop het compilatiewerk betrekking heeft. Zo zou bij voorbeeld bij een compilatie van letterkundig werk de toestemming voor het opnemen van werken van beeldende kunst of van fotowerken langs de normale weg verkregen moeten worden; evenzo zou in een compilatie van werken van beeldende kunst bij voorbeeld poëzie slechts opgenomen kunnen worden nadat daarvoor toestemming verkregen is. Onze bedoeling is, zoals blijkt, niet duidelijk uitgedrukt. Wij zijn echter van mening dat, als men het artikellid

laat aanvangen met de woorden «Voor de toepassing van dit artikel», de bepaling nog steeds niet voldoende helder is. De oorzaak van de onduidelijkheid van de voorgestelde tekst ligt waarschijnlijk hierin dat het woord «bloemlezing», hoewel het ook een ruimere betekenis heeft, vooral de betekenis van verzameling van letterkundig werk heeft. Bij nota van wijzigingen wordt thans voorgesteld om in plaats van het woord «bloemlezing» het woord «compilatiewerk» te gebruiken.

De leden van de fractie van D'66 vroegen naar aanleiding van de mededeling in de memorie van toelichting dat voorhands van de toestandbrenging van een algemene maatregel van bestuur betreffende het overnemen van werken in bloemlezingen kan worden afgezien, of de uitspraak van de Amsterdamse rechter uit 1980 inzake de bloemlezing van Gerrit Komrij toch niet de behoefte heeft doen voelen aan een nadere regeling en of de Regering van oordeel is dat een dergelijke uitspraak in de toekomst niet meer mogelijk is in verband met de nieuwe formulering van artikel 16, eerste lid, onder a. Zoals in de memorie van toelichting al is uiteengezet, is de nieuwe tekst van artikel 16 enger dan de oude, doordat de woorden «een ander wetenschappelijk doel» vervallen zijn en doordat thans het vereiste gesteld wordt dat de publikaties of geluids- of beeldopnamen *gemaakt* zijn om te worden gebruikt als toelichting bij het onderwijs. Wij verwachten dat bij die redactie een uitspraak als door deze leden genoemd niet meer mogelijk zal zijn. Er is naar onze mening geen aanleiding tot een nadere regeling bij algemene maatregel van bestuur van dit onderwerp. Deze leden merkten verder op dat de universitaire «readers» problemen oproepen waarvan ernstig betwijfeld kan worden of deze eenzijdig door de Koninklijke Nederlandse Uitgeversbond in een modelregeling opgelost kunnen worden, zoals de memorie van toelichting hoopvol suggereert. Dit suggereert de memorie van toelichting niet. In de memorie van toelichting is slechts meegedeeld dat een modelregeling voor de zogenaamde «readers» in voorbereiding was. In maart van het vorige jaar is die regeling tot stand gekomen. Hoe deze in de praktijk werkt, is nog niet bekend. Wij zijn van mening dat voorlopig afgewacht kan worden of de regeling effect zal hebben.

Artikel I, onder G

Artikel 39

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen hoe in andere Europese landen wordt gedacht over de verjaringstermijn voor filmwerken, terwijl de leden van de V.V.D.-fractie meedeelden de voorkeur te geven aan een termijn van 70 jaar, welke termijn aan zou sluiten bij de praktijk die in Duitsland en wellicht in andere landen bestaat of groeiende is. Wij vertrouwen dat deze leden ermee zullen instemmen dat wij onze uiteenzetting tot de andere EEG-landen beperken. De Duitse Bondsrepubliek is het enige EEG-land dat een algemene, dus niet slechts voor filmwerken geldende, verjaringstermijn van 70 jaar na de dood van de auteur kent. In de overige EEG-landen is de algemene verjaringstermijn 50 jaar na de dood van de auteur. De in artikel 39 voor filmwerken geïntroduceerde verjaringstermijn van 50 jaar na de openbaarmaking van het filmwerk – hieronder wordt nog ingegaan op de vraag waarom de openbaarmaking als beginpunt van de termijn is genomen en niet de dood van de auteur(s) – die op artikel 7, tweede lid, van de Akte van Parijs van de Berner Conventie gebaseerd is, vindt men ook, voor zover het de EEG-landen betreft, in de wetgeving van Ierland, Italië, Luxemburg en het Verenigd Koninkrijk. In geen enkel EEG-land wordt overwogen een wijziging in de regeling van de verjaringstermijnen aan te brengen. Wij ontkennen niet dat, zoals de leden van de V.V.D.-fractie naar voren brachten, het kan voorkomen dat een bejaarde producent – of auteur – geen rechten meer kan doen gelden op een filmwerk dat hij in zijn jeugd gemaakt heeft. Het Nederlandse auteursrecht kent echter slechts één

termijn, 50 jaar, en twee begindata voor die termijn, namelijk de dood van de auteur of de openbaarmaking van het werk (in de gevallen van artikel 38 Auteurswet). Niet alleen is eenheid van de eigen wetgeving van belang, maar voor een categorie werken waarbij bij uitstek veel internationaal verkeer plaatsvindt, evenzeer uniformiteit van de verschillende nationale wetgevingen. Bovendien zal in het algemeen een termijn van 50 jaar na de openbaarmaking van het werk voldoende zijn; gevallen als waarop deze leden doelen zullen tot de uitzonderingen behoren. Om deze redenen is een verjaringstermijn van 50 jaar, lopende vanaf de datum van openbaarmaking van het werk, voorgesteld.

In aansluiting hierop beantwoorden wij de vraag van de leden van de S.G.P.-fractie waarom het moment van eerste openbaarmaking gekozen is als het tijdstip waarop de verjaringstermijn gaat lopen. In de memorie van toelichting is hierop al kort ingegaan. De gewone regel is volgens artikel 37 Auteurswet 1912 dat de verjaringstermijn begint te lopen op de 1ste januari van het jaar volgende op het sterfjaar van de maker en, als er meer dan één maker is, op de 1ste januari van het jaar volgende op het sterfjaar van de langstlevende maker. De laatste bepaling zou gewoonlijk voor filmwerken gelden, daar er bij een filmwerk meestal verschillende en soms zelfs vele makers zijn. Omdat het begintijdstip van de verjaringstermijn in de praktijk dan erg moeilijk vast te stellen zou zijn, is het tijdstip van openbaarmaking als uitgangspunt genomen. Ten aanzien van voltooide, maar niet-openbaar gemaakte filmwerken, dit in antwoord op een volgende vraag van de leden van de S.G.P.-fractie, bepaalt artikel 39, dat de termijn begint te lopen op de 1ste januari van het jaar volgende op de voltooiing.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden bezwaren tegen het woord «voltooiing», dat geen feitelijke betekenis zou hebben en te vaag en te rekbaar zou zijn. Van «voltooiing» kan volgens deze leden ook sprake zijn wanneer belangrijke delen van een film zijn opgenomen die toch hun zelfstandige waarde hebben. Wij kunnen het betoog van deze leden niet geheel volgen. Het woord «voltooiing» wordt in artikel 45c gedefinieerd en blijkens die definitie geldt datgene waarop deze leden doelen *niet* als voltooid in de zin van dat artikel. Voor dergelijk archiefmateriaal zou de regeling van artikel 39 dus niet gelden, maar wèl de algemene regeling van artikel 37, die hierboven al ter sprake kwam en die een verjaringstermijn van vijftig jaar na de dood van de maker(s) geeft. Onjuist lijkt het ons, zoals deze leden voorstelden, om de «opname» als uitgangspunt te nemen, welk begrip overigens eerst recht vaag en rekbaar is. Het wetsontwerp wil de verjaring regelen van het filmwerk in de zin van een afgerond geheel, zoals het in de artikelen 45a en volgende een speciaal wettelijk regime geeft voor dit filmwerk als geheel. Vooralsnog zijn wij er niet van overtuigd dat als begintijdstip van de verjaringstermijn voor niet-openbaar gemaakte filmwerken niet het tijdstip van voltooiing zoals dat in artikel 45c gedefinieerd is dienst kan doen. Invoering van twee verschillende verjaringstermijnen, één voor openbaar gemaakte en één voor niet-openbaar gemaakte filmwerken, zoals deze leden ook nog voorstelden, zou, nog afgezien van de bezwaren tegen een termijn van 70 jaar die wij hierboven uiteengezet hebben, tot grote rechtsonzekerheid leiden. Tegen dit voorstel hebben wij dan ook overwegende bezwaren.

De leden van de fracties van de V.V.D. en van de S.G.P. stelden voor de woorden «met toestemming van de makers» te vervangen door «na de eerste rechtmatige openbaarmaking», omdat dit taalkundig beter is, ingevolge artikel 54d de expliciete toestemming van de maker veelal niet noodzakelijk is en ook artikel 38 spreekt over «de eerste rechtmatige openbaarmaking». Deze argumenten zijn juist. Het artikel is bij nota van wijzigingen aangepast.

Algemeen

Het is met veel genoegen dat wij vernemen dat de leden van de fractie van D'66 zeer ingenomen waren met het stelsel van filmrecht dat ten grondslag is gelegd aan de onderhavige regeling.

De leden van de fractie van het C.D.A. stelden in het Algemeen Deel van het voorlopig verslag een aantal vragen die, zoals in de beantwoording van dat deel al meegedeeld is, hier beantwoord worden. Allereerst zeiden deze leden een nadere argumentatie in de memorie van toelichting te missen waarom aansluiting gezocht is bij de Duitse en de Franse wetgeving. Ook zouden zij een nadere argumentatie op prijs stellen waarom de noodzaak ontbreekt het stringentere stelsel van de «*cessio legis*» in te voeren. Onze keuze wordt op bladzijde 10 van de toelichting wel gemotiveerd. Voor ons land is de praktische noodzaak van een nadere wettelijke regeling van het filmrecht niet gebleken, het is de wijziging van de Conventie die tot het opnemen van een regeling dwingt. Daarom kan die regeling beperkt blijven en kan uit de verschillende mogelijkheden die er zijn dat stelsel gekozen worden dat de rechten van de auteur het minste aantast. Van de drie bestaande stelsels zoals die op bladzijde 9 van de toelichting beschreven zijn is dat het Duits-Franse systeem. Daarom is bij de wetgeving van die landen aangesloten. Het Italiaans-Oostenrijkse systeem van de «*cessio legis*» dat door de Adviescommissie voor het Auteursrecht voorgesteld was, gaat voor de doeleinden die wij ons stellen – onze wetgeving in overeenstemming met de Conventie brengen, maar daarbij geen nodeloze beperkingen van de rechten van de auteurs ten gunste van de filmproducenten aanbrengen – te ver.

Deze leden merkten voorts op dat een nadere argumentatie ten aanzien van de keuze van de Adviescommissie ontbreekt, die haar keuze wel motiveert, wanneer zij als reden artikel 14bis van de Akte van Parijs noemt. Wij kunnen niet helemaal volgen wat deze leden hier bedoelen. Misschien is hun vraag gedeeltelijk hierboven al beantwoord bij de uiteenzetting van de redenen waarom van de keuze van de Adviescommissie afgeweken is. Wat nog artikel 14bis van de Akte van Parijs betreft, dat artikel ligt evenzeer ten grondslag aan de regeling die thans wordt voorgesteld. Het is juist dit artikel in de Conventie dat de Nederlandse wetgever noopt een regeling van het filmrecht te ontwerpen. Artikel 14bis, dat inderdaad de internationale circulatie en exploitatie van filmwerken wil vergemakkelijken, laat echter verschillende stelsels toe, waaronder het stelsel dat men in de voorgestelde regeling vindt.

Deze leden vroegen verder een nadere toelichting op de plaatsing in de Auteurswet van de regeling van het filmrecht. Waarom, zo vroegen deze leden, wordt niet nader ingegaan op de argumentatie van de Adviescommissie voor het Auteursrecht, die een verband legde tussen de nieuwe regeling en hoofdstuk 1, dat het makerschap, het voorwerp van het recht en de beperkingen daarop regelt. Kan nader uiteengezet worden waarom het filmrecht kennelijk andersoortig is dan de werken die al onder de Auteurswet vallen? Waarom is het feit dat nog andere nieuwe onderwerpen mogelijkwijs geregeld moeten mede reden om de regeling van het filmwerk in een apart hoofdstuk op te nemen? De argumentatie van de Adviescommissie voor het Auteursrecht is op zich niet onjuist. Wij vinden echter dat er sterkere argumenten zijn ten gunste van de plaatsing in een nieuw hoofdstuk. De nieuwe regeling heeft naar onze mening vooral twee bijzonderheden. In de eerste plaats wordt, voor het eerst in ons auteursrecht, een eigen recht gegeven aan de exploitant van een werk in zijn hoedanigheid van exploitant. In de tweede plaats wordt een regeling gegeven voor een contractuele situatie, een regeling die toepassing vindt in de gevallen waarin er geen contractuele regeling getroffen is. Dit zijn nova in ons auteursrecht. Daarom hebben wij er de voorkeur aan gegeven de regeling

in een nieuw hoofdstuk op te nemen. Het is dus niet zozeer de andersoortigheid van het filmwerk als wel die van de regeling die een rol speelt. De omstandigheid dat een onderwerp als de positie van de uitvoerende kunstenaar wettelijk geregeld zal worden, hetgeen nieuw is in dezelfde zin dat een eigen recht gegeven wordt aan een niet-auteur, heeft er verder toe bijgedragen dat de keuze op een nieuw hoofdstuk viel.

Artikel 45a

Verschillende fracties stelden vragen over de in het eerste lid van dit artikel opgenomen definitie van filmwerk. De leden van de fracties van het C.D.A. en de S.G.P. vroegen waarom die definitie gegeven wordt, terwijl elders in de Auteurswet begrippen gehanteerd worden die niet gedefinieerd worden; de leden van de V.V.D.-fractie waren om verschillende redenen van mening dat de definitie zou kunnen vervallen, de leden van de fractie van D'66 achtten de definitie wel noodzakelijk, daar te ruim en stelden daarom voor «beelden» door lichtbeelden te vervangen en de leden van de S.G.P.-fractie vroegen of het element «een beweging suggererende opeenvolging van beelden» vaktechnisch sluitend en kenmerkend is. Om de volgende redenen vonden wij het noodzakelijk een definitie op te nemen. In het woord «filmwerk» komt het woord film» voor. Dit woord heeft gewoonlijk de betekenis van «celluloidfilm». De wettelijke regeling is echter bedoeld voor filmwerken ongeacht het materiaal waarop ze vastgelegd zijn – de regeling geldt voor de «traditionele» film en voor de televisiefilm en andere audiovisuele werken – en ongeacht de vraag of ze vastgelegd zijn – de regeling geldt ook voor de live-televisieuitzending.

Dit alles bedoelde de definitie aan te duiden. Zonder een definitie in de wet zou slechts uit de toelichting blijken voor welke werken de regeling nu eigenlijk bedoeld is. Dat zou niet juist zijn. Dat toekomstige ontwikkelingen een definitie kunnen passeren is geen argument tegen het opnemen van een definitie thans, wel ten gunste van een wetswijziging, als die in de toekomst nodig mocht blijken. Als de definitie te ruim zou zijn, zou dit overigens geen praktische gevolgen hoeven te hebben. De enkele omstandigheid dat de begripsomschrijving toepasselijk zou zijn, maakt niet zonder meer de hele regeling van hoofdstuk V toepasselijk. Daarvoor is bovendien nodig dat zich de feiten voordoen waarvan de wettelijke regeling uitgaat: dat er een veelheid van makers is en dat er een producent is die zich met de exploitatie van het werk bezighoudt. Vervanging van het woord «beelden» door «lichtbeelden» leek ons geen verbetering, daar «lichtbeeld», hoewel het ook een ruimere betekenis heeft, gewoonlijk geassocieerd wordt met «diapositief». Bij Nota van Wijzigingen wordt thans een andere definitie voorgesteld. In die omschrijving komt het element van de beweging, dat ons als essentieel voorkomt, weer voor. Films waarin, dit naar aanleiding van een opmerking van de leden van de V.V.D.-fractie, – een hele film lang – geen beweging voorkomt zullen, zo zij al voorkomen, tot de hoge uitzonderingen behoren. Naar aanleiding van een opmerking van de leden van de fractie van de V.V.D. merken wij nog op dat naar onze mening een diaserie, die met een automatische diaprojector vertoond wordt, niet onder de definitie van «filmwerk» viel (of valt).

Naar aanleiding van het tweede lid vroegen de leden van de fracties van de V.V.D. en van de S.G.P. of niet in de wet bepaald moet worden dat de producent geen rechten aan de artikelen 5 en 6 van de Auteurswet kan ontlenen. Thans wordt dit alleen in de memorie van toelichting gesteld. Veel producenten stellen zich op het standpunt dat zij rechten kunnen ontlenen aan de artikelen 5 en 6. Zoals in de memorie van toelichting gesteld is, is naar geldend recht betwistbaar of de producent een beroep heeft op de artikelen 5 en 6. Daarom zou het onjuist zijn die artikelen in de wet te noemen; dit zou tot de contrario redenering aanleiding geven dat de producent rechten kan ontlenen aan de artikelen 5 en 6. De passage in de memorie van toelichting is opgenomen omdat ons bekend is hoe producenten soms over de toepasselijkheid van de artikelen 5 en 6 denken.

Naar aanleiding van het tweede lid meenden de leden van de fractie van D'66 nog dat het goed zou zijn aan de definitie van makers van een filmwerk enkele voorbeelden toe te voegen, zoals de Adviescommissie voor het Auteursrecht dat heeft gedaan in het door haar voorgestelde artikel 25b, tweede lid. Wij geloven dat het beter is geen voorbeelden in de wet te noemen. De tekst wordt daardoor niet helderder, terwijl nu al de voorbeelden die in de memorie van toelichting zijn gegeven aanleiding hebben gegeven tot de vraag of de opsomming enuntiatief is, dit terwijl uit het gebruik van het woord «bij voorbeeld» toch duidelijk blijkt dat de opsomming niet limitatief is. Ook vinden wij het niet wenselijk dat de wet een onderscheid zou maken tussen makers die met name genoemd worden en andere makers. De Adviescommissie voor het Auteursrecht gaf in het door haar voorgestelde artikel 25b, tweede lid, ook niet zozeer voorbeelden als wel een bepaling wie in elk geval als makers beschouwd werden.

Ten aanzien van het derde lid merkten de leden van de C.D.A.-fractie op dat bij een enge interpretatie ook de opdrachtgever onder de definitie van producent valt; volgens deze leden noemt de memorie van toelichting een wezenlijk element, namelijk het engageren van de makers, naar welk element deze leden ook in de wetstekst wilden verwijzen. Naar onze mening valt de opdrachtgever niet onder de definitie. Voorts is naar onze mening het engageren van de makers door de producent een even wezenlijk element als het verschaffen van kapitaal en het dragen van risico. Het zijn die drie elementen die in de gekozen definitie tot uitdrukking zijn gebracht. Wij zijn niet overtuigd dat deze definitie wijziging behoeft.

Volgens de leden van de V.V.D.-fractie is de definitie onvolledig; deze leden gaven de voorkeur aan een definitie waaruit blijkt dat de producent slechts degene is die de rechten tot de exploitatie van een tot stand gebrachte film heeft. Deze leden gaven niet aan in welk opzicht de definitie onvolledig zou zijn, zodat wij op dit punt niet verder in kunnen gaan. Een definitie als door deze leden voorgesteld zou onbruikbaar zijn voor het doel van de wettelijke regeling. De wettelijke regeling is juist bedoeld voor de gevallen waarin de producent die rechten *niet* krachtens overeenkomst verkregen heeft, maar ze op grond van de wet verkrijgt. Overigens is de door ons voorgestelde definitie ontleend aan de Franse wetgeving waar hij blijkaar voldoet.

Artikel 45b

De leden van de V.V.D. merkten op dat de vraag moet worden beantwoord wanneer een filmwerk geacht kan worden te zijn voltooid en dat het wenselijker was het woord «voltooien» en «voltooid» uit de tekst te schrappen. De vraag wanneer het filmwerk geacht kan worden te zijn voltooid wordt in artikel 45c, eerste zin, beantwoord. Wat deze leden met hun opmerking over de woorden «voltooien» en «voltooid» bedoelen, is ons niet duidelijk. Het woord «voltooid» komt in dit artikel niet voor, het woord «voltooien» komt in dit artikel niet voor in de zin van voltooien van een filmwerk. Op de bezwaren van deze leden tegen het begrip «voltooiing» in artikel 45c gaan wij bij dat artikel nader in.

De leden van de S.G.P.-fractie vroegen hoe wij staan tegenover de formulering die de studiec ommissie van de Vereniging voor Auteursrecht heeft voorgesteld voor dit artikel. Wij zijn tot de conclusie gekomen dat de redactie van dit artikel onduidelijk is. Ook is het niet fraai om te spreken van het «voltooien» van de bijdrage tot het filmwerk, terwijl het woord «voltooien» in dit ontwerp volgens artikel 45c een bijzondere betekenis heeft. De redactie is daarom bij nota van wijzigingen gewijzigd. De door de studiec ommissie voorgestelde formulering is daarbij niet helemaal overgenomen. Wij vinden het juister de woorden «een van de makers» te behouden, omdat het filmwerk een werk is dat door een aantal makers gezamenlijk tot stand wordt gebracht. De woorden «voor zover tot stand gekomen» na

bijdrage moeten naar onze mening eveneens blijven staan; wel is het helderder om, evenals in het begin van het artikel en in de laatste volzin, van «tot stand gebracht» te spreken. De tweede volzin tenslotte is niet overbodig: deze geeft aan dat ook deze maker, die zijn bijdrage niet afmaakte, ten aanzien van het gehele werk dezelfde rechten heeft als de maker die wel de hele bijdrage leverde.

Artikel 45c

De leden van de V.V.D.-fractie stelden voor dit artikel te laten vervallen, omdat het geen nut dient: het moment van voltooiing is moeilijk vast te stellen en de producent kan toch op ieder door hem gewenst moment delen van zijn filmwerk openbaar maken en daarnaast bepaalde versies publiceren. Wij betwisten dat het moment van voltooiing zoals dat in dit artikel gedefinieerd wordt moeilijk vast te stellen zou zijn. Met het begrip «vertoningsgereed» wordt in de praktijk gewerkt: het wordt in standaardcontracten gehanteerd. De bepaling is overigens aan het Franse recht ontleend dat bepaalt dat het filmwerk geacht wordt voltooid te zijn wanneer de eerste standaardkopie gereed is. Onjuist is de stelling dat de producent toch op ieder moment delen van het filmwerk openbaar kan maken of bepaalde versies publiceren. Dat kan hij volgens deze regeling alleen als hij dat contractueel overeengekomen is; indien niets anders overeengekomen is, heeft hij de bedoelde rechten van openbaarmaking krachtens artikel 45d pas vanaf het tijdstip van voltooiing. Artikel 45c kan niet vervallen, daar dan het tijdstip van waaraf de kernbepaling van de voorgestelde wettelijke regeling, artikel 45d, geldt, in de lucht zou hangen.

Deze leden stelden verder dat een filmwerk vertoningsgereed is wanneer het met enigerlei apparatuur opgenomen is. Opgenomen en vertoningsgereed hoeven niet synoniem te zijn; vertoningsgereed duidt de laatste fase aan waarin er sprake is van een eindprodukt dat aan het publiek vertoond zal worden.

De leden van de S.G.P.-fractie vroegen of het moment van voltooiing in zijn algemeenheid vast te stellen is dan wel een fictief moment is en of hierover onder de makers eenstemmigheid bestaat. Het moment van voltooiing is geen fictief moment en is zonder veel moeite vast te stellen. Wij mogen voor dit punt verder verwijzen naar het hierboven gestelde. Volgens artikel 45d is het de producent die het moment vaststelt en hoeft hierover onder de makers geen eenstemmigheid te bestaan. Deze constructie is gekozen omdat de makers wellicht nooit tot overeenstemming zouden komen en het de producent is die de financiële verantwoordelijkheid draagt.

De leden van de fracties van de V.V.D. en van de S.G.P. vroegen wat het rechtsgevolg is als de producent achterwege laat schriftelijk mee te delen dat het filmwerk vertoningsgereed is, zoals de laatste zin van artikel 45c hem voorschrijft, terwijl de leden van de fractie van D'66 zich afvroegen of een dergelijke sanctieloze bepaling niet beter gemist kan worden. Deze bepaling mist inderdaad een sanctie. Er is geen bezwaar tegen de bepaling te laten vervallen. Bij Nota van Wijzigingen wordt voorgesteld de laatste zin van artikel 45c te schrappen.

Artikel 45d

De leden van de fracties van het C.D.A. en van de S.G.P. vroegen een nadere argumentatie waarom een uitzondering gemaakt wordt voor de makers van de filmmuziek en de bijbehorende tekst. De leden van de V.V.D.-fractie merkten op dat deze uitzondering impliceert dat de producent een afzonderlijke overeenkomst moet sluiten met componisten die niet bij BUMA of een zusterorganisatie van BUMA zijn aangesloten, hetgeen nadelig is voor de producent. Tevens zou, aldus deze leden, het voordeel van de nieuwe wet voor die componisten verloren gaan. De reden waarom

de makers van de filmmuziek en de bijbehorende tekst uitgezonderd zijn is dat dit aansluit op de internationale praktijk. Ons land kan hierin geen uitzonderingspositie innemen. Inderdaad moet de producent met deze makers dus een afzonderlijke overeenkomst sluiten, maar dat is reeds thans het geval, hier en elders. Dit kan men «nadelig» voor de producent noemen, maar de nieuwe regeling biedt hem verder voornamelijk voordelen. Wat de leden van de V.V.D.-fractie bedoelen als zij zeggen dat het voordeel van de nieuwe wet voor niet bij een auteursrechtenbureau aangesloten componisten verloren gaat, is ons niet duidelijk.

De leden van de V.V.D.-fractie stelden dat het begrip «voltooiing» niet als norm voor de overdracht van auteursrechten aanvaard kan worden. De praktijk in het filmbedrijf is dat de maker bij overeenkomst alle rechten op zijn bijdrage aan de producent overdraagt. Is het wenselijk, aldus deze leden, bepalingen in het leven te roepen die niet op die praktijk aansluiten? Zou het, als het nodig is een speciale regeling te treffen, niet beter zijn te bepalen dat de makers door het leveren van hun bijdrage geacht worden aan de producent het recht overgedragen te hebben om het filmwerk openbaar te maken, te verveelvoudigen in de zin van artikel 14, er ondertitels bij aan te brengen en de teksten na te synchroniseren, dit alles in de ruimste zin van het woord? Zoals wij hierboven uiteengezet hebben en ook al in de memorie van toelichting gesteld hebben, is het de wijziging van de Conventietekst die ons ertoe gebracht heeft een wettelijke regeling van het filmrecht te ontwerpen. De door ons voorgestelde regeling sluit niet op ieder onderdeel op de contractspraktijk aan, maar laat die anderzijds ongemoeid, daar steeds de mogelijkheid van contractuele afwijking gegeven wordt. Tegen de door deze leden voorgestelde formulering hebben wij bezwaar. Doel van de regeling in de Berner Conventie en dus in onze Auteurswet is de producent de exploitatierechten te verlenen van het filmwerk, als afgerond, voltooid geheel. Daarom moet de wet naar onze mening bepalen wanneer er sprake van is van een voltooid werk, terwijl de exploitatierechten van de producent vanaf dat ogenblik van voltooiing gelden. Wij hebben er eveneens bezwaar tegen om na de opsomming van de bevoegdheden van de producent de woorden «in de ruimste zin van het woord» toe te voegen, daar die woorden het voorschrift veel te onbepaald zouden maken.

Deze leden stelden verder voor de laatste volzin van dit artikel te schrappen. Naar hun mening is moeilijk vast te stellen wanneer er sprake is van een exploitatievorm die ten tijde van het tijdstip van voltooiing van het filmwerk niet bestond, en, daar het criterium «billijk» niet genoemd wordt, hoe groot de vergoeding moet zijn en is onduidelijk wie de betalingsplicht heeft en aan wie betaald moet worden. De leden van de S.G.P.-fractie vroegen welk bezwaar er bestaat om in de laatste volzin een «billijke vergoeding» of een «redelijke vergoeding» te lezen. Het hier neergelegde beginsel moet naar onze mening behouden worden. Een dergelijke bepaling is in overeenstemming met andere rechtsstelsels, bij voorbeeld het Franse en het Duitse, en is billijk. Het komt ons voor dat niet zo moeilijk vast te stellen zal zijn of van een nieuwe exploitatievorm sprake is. Juist is dat bij de huidige formulering onduidelijk is op wie de betalingsverplichting rust, onjuist echter dat ook onduidelijk is aan wie betaald moet worden: de bepaling wijst de makers aan. Hoe groot de vergoeding moet zijn die de makers dienen te ontvangen, kan de wet uiteraard niet bepalen, maar tegen invoeging van het woord «billijke» of «redelijke» bestaat geen bezwaar. De laatste volzin is bij nota van wijzigingen aangepast en bepaalt thans dat als de producent overgaat tot een nieuwe exploitatievorm, hij daarvoor een billijke vergoeding aan de makers verschuldigd is. Het komt in de praktijk voor dat de producent het recht op exploitatie in één bepaalde vorm, bij voorbeeld de videografische exploitatie, aan een derde overdraagt. Omdat het de producent is die een contractuele relatie met de makers heeft en houdt, blijft hij ook bij een dergelijke overdracht van de nieuwe exploitatievorm aan een derde aansprakelijk voor de betaling van de vergoeding aan de makers.

Artikel 45e

De vraag werd gesteld of een televisieversie van een bioscoopfilm hetzelfde werk vormt of dat er dan sprake is van twee werken. De uitzending per televisie van een bioscoopfilm is een van de exploitatievormen waartoe de producent gerechtigd is. Wij verwijzen naar bladzijde 9 van de memorie van toelichting.

De leden van de fracties van de V.V.D. en van de S.G.P. signaleerden een drukfout in het begin van dit artikel, waar gelezen hoort te worden «leder maker». Deze drukfout is bij nota van verbeteringen gecorrigeerd.

Volgens de leden van de V.V.D.-fractie zou dit artikel niet moeten inhouden dat iedere maker recht op naamsvermelding heeft, daar de wet geen limitatieve opsomming van de makers van een filmwerk bevat. De leden van de S.G.P.-fractie vroegen of het recht op naamsvermelding niet al te absoluut geformuleerd is. De redenering van de leden van de V.V.D.-fractie kunnen wij niet helemaal volgen. Wij zien niet in waarom, ook al bevat de wet geen limitatieve opsomming van de bij een filmwerk betrokken makers, trouwens in het geheel geen opsomming, niet bepaald kan worden dat iedere maker die bij het filmwerk in casu betrokken was, een recht op naamsvermelding heeft. Wij zijn verder van mening dat dit recht inderdaad aan iedere maker behoort toe te komen en dus niet dat de bepaling te absoluut geformuleerd is.

De leden van deze fracties meenden verder dat onder a in plaats van het beroep de hoedanigheid vermeld zou moeten worden waarin iemand bij de totstandkoming van het werk betrokken is geweest. Dit is inderdaad een verbetering van de tekst.

Voorts wilden deze leden onder b niet spreken van het «genoemde gedeelte», maar van het «bedoelde gedeelte». Hiertegen is evenmin bezwaar.

De leden van de fractie van het C.D.A. hadden een toelichting gemist op het onder c genoemde recht van de maker om te vorderen dat zijn naam niet op het filmwerk vermeld wordt, terwijl de leden van de S.G.P.-fractie zich afvroegen of dit recht niet tot chicanes zou leiden. De toelichting die de leden van de C.D.A.-fractie gemist hebben, is wel gegeven, namelijk op bladzijde 13 van de memorie van toelichting. Daar wordt gezegd dat het recht gegeven wordt omdat het kan voorkomen dat een auteur niet geassocieerd wil worden met het filmwerk zoals het er tenslotte uit is komen te zien. Wij zijn met de leden van de S.G.P.-fractie van oordeel dat de voorgestelde formulering tot chicanes kan leiden. Daarom wordt bij nota van wijzigingen een andere redactie voorgesteld waarbij is aangesloten bij artikel 25 onder b.

Artikel 45f

De leden van de fracties van het C.D.A., de V.V.D. en de S.G.P. stelden dat de bijzin waarin verwezen wordt naar artikel 25, eerste lid onder c, overbodig is, daar de maker geen afstand van dit recht kan doen. De bijzin kan inderdaad vervallen.

Artikel 45g

De drukfout die de leden van de V.V.D.-fractie ook hier in het begin van het artikel signaleerden is bij nota van verbeteringen gecorrigeerd.

Deze leden meenden voorts dat voor het geval een fotograaf foto's waartegen de producent gegronde bezwaren heeft aan een dagblad verkoopt, een bepaling opgenomen moet worden dat geen schade wordt toegebracht aan de producent. De voorgestelde bepaling dat geen schade toegebracht wordt aan de exploitatie van het filmwerk door de producent vormt volgens deze leden een niet aanvaardbare beperking van de rechten van de producent. Wij kunnen de redenering van deze leden niet volgen.

Welke beperking van de rechten van de producent de voorgestelde bepaling inhoudt, is ons niet duidelijk. Voorts wordt het geval dat deze leden noemen naar onze mening door de voorgestelde bepaling gedekt.

Artikel II

De leden van de S.G.P.-fractie vroegen of er een objectief vast te stellen dan wel algemeen aanvaard moment is waarop een werk gezegd kan worden een aanvang te hebben genomen. Dit is niet het geval. Wij geloven echter niet dat het mogelijk is voor deze overgangsbepaling met een andere dan een vrij ruime omschrijving te komen.

Slotopmerkingen

De leden van de fracties van de V.V.D. en van de S.G.P. meenden dat aan artikel 12, derde lid, een bepaling toegevoegd zou moeten worden inhoudende dat dat artikel niet van toepassing is op filmwerken. Zij vreesden dat de totstandkoming van Nederlandse educatieve filmwerken gefrustreerd zou worden, daar veel filmwerken worden verveelvoudigd met het doel toelichting te geven bij het onderwijs en daarvoor een vrijstelling gegeven wordt. Wij kunnen de gedachtengang van deze leden niet helemaal volgen. De educatieve filmwerken waarvan hier sprake is moeten door het onderwijs normaal aangeschaft worden. Artikel 12, derde lid, van de Auteurswet 1912 geeft geen vrijstelling voor het maken van verveelvoudigingen, alleen voor het openbaar maken. Wij zien daarom niet in hoe artikel 12, derde lid, de totstandkoming van educatieve filmwerken kan schaden.

De leden van de V.V.D.-fractie meenden dat nagegaan moet worden of het uitleenrecht met betrekking tot filmwerken niet afzonderlijk geregeld moet worden. De problemen in verband met het uitlenen van werken liggen voor filmwerken niet anders dan voor boeken en grammofoonplaten. Hierboven is in het Algemene Deel van deze memorie van antwoord al meegedeeld dat de gedachtenvorming over een auteursrechtelijke regeling van het leenrecht nog niet afgerond is.

Deze leden meenden tenslotte dat het overweging verdiende de wetstekst zoals die door de Studiecommissie geluidscopieën van de Vereniging voor Auteursrecht opgesteld is te volgen. Zoals hierboven, eveneens in het Algemene Deel, is meegedeeld is een wetsontwerp over dit onderwerp in voorbereiding.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
L. C. Brinkman